

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

“Təsdiq edirəm”

Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları üzrə
prorektor vəzifəsini icra edən:

dos.Z.I. Məmmədov
“ ” “ ” 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050705- Bitki mühafizəsi

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: “Aqrar elmlər”

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: **Alaq bitkilərinin eliminin əsasları** (Program Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 0711 sentyabr 2017-ci il tarixli qərarı ilə qrif verilmişdir) programı əsasında tərtib edilmişdir

Kodu: İPF-B19

Tədris ili: III (2024-2025)

Semestr: VI (Yaz)

Tədris yükü: Cəmi: 120 saat. Auditoriya saati -45 (30 saat mühazirə, 15 saat laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Auditoriya N:

Saat:

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: b/m.Məlikov Əlibağış Şamməd o.

Məsləhət günləri və saati: II-gün 13:40-14:40

E-mail alibagis.Malikov@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Fizuli küç.70 ,

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

1.Ağayev C.T.Taxıl bitkilərinin zərərvericiləri və alaq otları. Bakı: “Müəllim” nəşriyyatı, 2017. 48 s

2.Əkinçilik Elmi Tədqiqat İnstitutunun elmi əsərləri məcmuəsi “Müəllim” nəşriyyatı-2018

2. Bitkilər və onlardan istifadə modul dərs vəsaiti Bakı-2017

3. Xəlilov B.B. – Azərbaycanda meyvə ağaclarının başlıca zərərvericiləri və onlarla mübarizə tədbirləri. Gəncə, 2002

4.Q.Y.Məmmədov M.M.İsmayılov Bitkiçilik dərs vəsaiti Bakı-2012

5. Горбачов И.В., Грилченко В.В., Захваткин Ю.А. - Защита растений от вредителей и. Москва, 2002, 472с

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib deyil.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:Alaq otlarının elmini əsasları fənni onun inkişafının aktual istiqamət və problemləri,alaq otlarının ümumi xarakteristikası,onların təsnifat prinsipləri, simptomlarına görə onları müəyyən etməyi,alaq otlarına qarşı mübarizə tədbirlərini tətbiq etməyinin öyrənilməsi.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: : Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq meyarları nəzərə alınır.

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- *tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.*

-9 bal-*tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.*

-8 bal-*tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;*

-7 bal- *tələbə keçilmiş material başə düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir*

-6 bal- *tələbənin cavabı əsasən düzgündür.*

-5 bal-*tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.*

-4 bal- *tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərəkən bəzi səhvlərə yol verir;*

3 bal- *tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;*

1-2 bal- *tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.*

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal- əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı (B)

71-80 bal- yaxşı (C)

61-70 bal- kafi (D)

51-60 bal –qənaətbəxş (E)

51-baldan aşağı- qeyri-kafi (F)

IX.Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat , laboratoriya 15 saat. Cəmi: 45 saat

N	Keçirilən <u>mühazirə</u> mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu№:1.Alaq bitkiləri onların vurduqı zərər və əsas bioloji xüsusiyyətlər Plan: 1.Alaqlar haqqında ümumi anlayış 2.Alaq bitkilərinin kənd təsərrüfatında vurduqı zərər 3.Alaqların mədəni bitkilərdən fərqləndirici əsas bioloji xüsusiyyətləri	2	
2	Mövzu№: 2. Alaq bitkilərinin təsnifatı Plan: 1.Qidalanma xarakterinə görə alaqların qruplaşdırılması (tufeyli, yarım tufeyli və yaşıl alaqlar) 2.Alaqların yaşama müddətinə görə alaqların qrupları (azilliklər və çoxilliklər) 3.Alaqların çoxalma üsuluna görə qrupları (əsasən toxumları və qismən vegetativ orqanları)	2	
3	Mövzu№:3.Yaşıl,azillik alaq bitkilər Plan: 1.Efemerlər 2.Erkən yazlıqlar 3.Körpə yazlıqlar	2	

4	Mövzu№ 4.Azilik və ikilik alaqlar Plan: 1.Qışlayanlar 2.Payızlıqlar 3.İkillik alaqlar	2	
5	Mövzu№:5.Çoxklilik alaqlar Plan: 1.Əsas və ya milköklülər 2.Saçaqlıköklülər 3.Soğanaqlıköklülər	2	
6	Mövzu№ :6.Çoxklilik alaqların digər növləri Plan: 1.Köküyumrulular (yarpız,köküyumrulu lərgə) 2.Sürünən gövdəlilər 3.kökümsov gövdəlilər 4.Köküpöhrəilər (çəhrayı qanqal,tarla sarmaşığı və s.)	2	
7	Mövzu:7.Alaq bitkilərinə qarşı mübarizə tədbirləri Plan: 1.Karantin tədbirləri 2.Qabaqlayıcı tədbirləri 3.Fiziki mübarizə üsulu 4.Bioloji mübarizə üsulu	2	
8	Mövzu№:8.Alaq bitkilərinə qarşı aqrotekniki mübarizə tədbirləri. Plan: 1.Kövşənliyin üzünməsi 2.Dərin şumun aparılması 3.Nəmləndirici suvarmalar (arat) 4.Torpağın səpinqabağı becərilməsi 5.Vegetasiya becərmələri	2	
9	Mövzu №:9Alaqlara qarşı kimyəvi mübarizə tədbirləri Plan: 1.Alaqlara qarşı istifadə olunan kimyəvi preparatlar 2.Herbisidlərin bəzi mühüm xüsusiyyətlərinə görə qruplaşdırılması 3.Əkin sahələrində herbisidlərin tətbiqi 4.Sistem və kontakt təsirli herbisidlər	2	
10.	Mövzu№:10.Taxıl,pambıq və qarğadalı əkinlərdə alaqlara qarşı mübarizə Plan: 1.Payızlıq taxıl əkinlərində alaqlara qarşı mübarizə 2.Pambıq tarlasında alaqlarla mübarizə 3.Qarğadalı əkin sahəsində alaqlarla mübarizə. 4.Tərəvəz əkinlərdə alaqlarla mübarizə.	2	
11.	Mövzu№:11.Şəkər çuğunduru,karof,çəltik,çoxilikpaxlalı və dənli ot bitkilərinin alaqlarına qarşı mübarizə. Plan: 1.Çuğundur bitkilərinin alqlarına qarşı mübarizə 2.Kartof bitkisinin alaqlarına qarşı mübarizə 3.Çoxillik paxlalı və dənli ot bitkilərinin alaqlarına qarşı mübarizə 4.Meyvə və üzüm bağlarında alaqlra qarşı mübarizə.	2	

12	Mövzu№12 Alaqlara qarşı kompleks mübarizə tədbirləri Plan: 1. Mexaniki və kimyəvi üsulların əlaqəli tətbiqi. 2. Mexaniki və bioloji üsulların əlaqəli tətbiqi. 3. Mexaniki, kimyəvi və bioloji üsulların əlaqəli tətbiqi.	2	
13	Mövzu№:13.Herbisidlərin, funqisidlərin və insektisidlərin tətbiqi kimyəvi maddələrin qrupları və təsiri, ekoloji qiymətləndirmə. Plan: 1.Herbisidlərin tətbiqində ekoloji qiymətləndirmə 2.Funqisidlərin tətbiqində ekoloji qiymətləndirmə 3.İnsektisidlərin tətbiqində ekoloji qiymətləndirmə	2	
14	Mövzu№:14.Pestisidlərin digər amillərə təsiri Plan: 1.Pestisidin insanlara təsiri. 2.Pestisidin heyvanlara təsiri 3.Pestisidlərin aradan qaldırılması.	2	
15	Mövzu№:15.Alaqlarla mübarizədə təhlükəsiz qaydaların əməl edilməsi və xeyirli alaqlar. Plan: 1.Alaqlarla kimyəvi mübarizədə təhlükəsiz qaydaların əməl edilməsi 2.Herbisidlərin saxlanması qaydaları. 3.Bağayarpağı və onun dərman otu kimi istifadəsi 4.Çoban yastığı və onun dərman otu kimi istifadəsi	2	
	Cəmi:	30	saat

Laboratoriya məşğələsi

s\с	Məşğələlərin mövzuları	saat	tar
1	Mövzu 1. Alaq bitkiləri onların vurduğu zərər və əsas bioloji xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi	2	
2	Mövzu 2. Yaşıl,azillik və ikiillik alaqların laboratoriyada öyrənilməsi	2	
3	Mövzu 3. Çoxillik alaqların müxtəlif növləriniun laboratoriyada öyrənilməsi	2	
4	Mövzu 4. Alaq bitkilərinə qarşı mübarizə tədbirləri.Aqrotexniki mübarizənin laboratoriyada öyrənilməsi.	2	
5	Mövzu5. Alaqlara qarşı kimyəvi mübarizə və müxtəlif bitkilərinin alaqlarına qarşı mübarizənin laboratoriyada öyrənilməsi	2	
6	Mövzu6. Şəkər çuğunduru,karof,çəltik,çoxili kpxlalı bitkilərinin alaqlarına qarşı mübarizə.Alaqlara qarşı kompleks mübarizənin öyrənilməsi	2	
7	Mövzu7. Herbisidlərin, funqisidlərin və insektisidlərin tətbiqində ekoloji qiymətləndirmə.Pestisidlərin digər amillərə təsirinə öyrənilməsi	2	
8	Mövzu8. Alaqlarla mübarizədə təhlükəsiz qaydaların əməl edilməsi və xeyirli alaqlar.	1	
	Cəmi:	15	saat

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:Alaq bitkiləri elminin əsasları fənnini öyrənməklə tələbələr k/t-ı bitkilərinin,ağac və kol bitkilərinin alaqq bitkiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirlərini və s. kimi biliklərə yiyələnmiş olurlar.

XII.Fən üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN1.Alaq haqqında anlayış və onların vurduğu ziyan,alaq bitkilərinin əsas bioloji xüsusiyyətləri haqqında biliklərə yiyələnmişk.

FTN2.Alaq bitkilərinin təsnifatı və biologqruplar üzrə əsas nümayəndələrini tanımaq.

FTN3.Alaq bitkilərinin öyrənilmə metodlarını mənimsəmək.

FTN4. Alaq bitkilərinin herbariyə,toxuma və cücərtiyə görə mənimsəmək.

FTN5.Karantin alaqaları müyyən etməyi bacarmaq.

FTN6.Payızlıq və yazlıq bitki əkinlərində, ocümlədən biçənəklərdə, tərəvəz sahələrində.

XIII.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektivium sualları:

I Kollektivium sualları:

- 1.Alaqlar haqqında ümumi anlayış
- 2.Alaq bitkilərinin kənd təsərrüfatında vurduğu zərər
- 3.Alaqların mədəni bitkilərdən fərqləndirici əsas bioloji xüsusiyyətləri
- 4.Qidalanma xarakterinə görə alaqaların qruplaşdırılması (tufeyli, yarım tufeyli və yaşıl alaqalar)
- 5.Alaqların yaşama müddətinə görə alaqaların qrupları (azilliklər və çoxilliklər)
- 6.Efemerlər
- 7.Erkən yazlıqlar
- 8.Körpə yazlıqlar
- 9.Qışlayanlar
- 10.Payızlıqlar

II Kollektivium sualları:

- 1.kökümsov gövdəli
- 2.Köküpöhrəli (çəhrayı qanqal,tarla sarmaşığı və s.)
- 3.Karantin tədbirləri
- 4.Qabaqlayıcı tədbirləri
- 5.Fiziki mübarizə üsulu
- 6.Bioloji mübarizə üsulu
- 7.Kövşənliyin üzünməsi
- 8.Dəri şumun aparılması
- 9.Nəmləndirici suvarmalar (arat)
- 10.Torpağın səpinqabağı becərilməsi

XV. İmtahan sualları:

I blok

- 1.Alaqlar haqqında ümumi anlayış
- 2.Alaq bitkilərinin kənd təsərrüfatında vurduğu zərər
- 3.Alaqların mədəni bitkilərdən fərqləndirici əsas bioloji xüsusiyyətləri
- 4.Qidalanma xarakterinə görə alaqaların qruplaşdırılması (tufeyli, yarım tufeyli və yaşıl alaqalar)
- 5.Alaqların yaşama müddətinə görə alaqaların qrupları (azilliklər və çoxilliklər)
- 6.Efemerlər
- 7.Erkən yazlıqlar
- 8.Körpə yazlıqlar
- 9.Qışlayanlar
- 10.Payızlıqlar

II blok

- 11.İkillik alaqalar
- 12.Əsas və ya milköklülər
- 13.Saçaqlıköklülər
- 14.Soğanaqlıköklülər
- 15.Köküyumrulular (yarpız,köküyumrulu lərgə)

- 16.Sürünən gövdəlilər
- 17.kökümsov gövdəlilər
- 18.Köküpöhrəlilər (çəhrayı qanqal,tarla sarmaşığı və s.)
- 19.Karantin tədbirləri
- 20.Qabaqlayıcı tədbirləri

III blok

- 21.Fiziki mübarizə üsulu
- 22.Bioloji mübarizə üsulu
- 23.Kövşənliyin üzlənməsi
- 24.Dərin şumun aparılması
- 25.Nəmləndirici suvarmalar (arat)
- 26.Torpağın səpinqabağı becərilməsi
- 27.Vegetasiya becərmələri
- 28.Alaqlara qarşı istifadə olunan kimyəvi preparatlar
- 29.Herbisidlərin bəzi mühüm xüsusiyyətlərinə görə qruplaşdırılması
- 30.Əkin sahələrində herbisidlərin tətbiqi

IV blok

- 31.Sistem və kontakt təsirli herbisidlər
- 32.Payızlıq taxıl əkinlərində alaqlara qarşı mübarizə
- 33.Pambıq tarlasında alaqlarla mübarizə
- 34.Qarğadalı əkin sahəsində alaqlarla mübarizə.
- 35.Tərəvəz əkinlərdə alaqlarla mübarizə.
- 36.Çuğundur bitkilərinin alqlarına qarşı mübarizə
- 37.Kartof bitkisinin alaqlarına qarşı mübarizə
- 38.Çoxillik paxlalı və dənli ot bitkilərinin alaqlarına qarşı mübarizə
- 39.Meyvə və üzüm bağlarında alaqlra qarşı mübarizə.
- 40.Mexaniki və kimyəvi üsulların əlaqəli tətbiqi.

V blok

- 41.Mexaniki və bioloji üsulların əlaqəli tətbiqi.
- 42.Mexaniki, kimyəvi və bioloji üsulların əlaqəli tətbiqi.
- 43.Herbisidlərin tətbiqində ekoloji qiymətləndirmə
- 44.Fungisidlərin tətbiqində ekoloji qiymətləndirmə
- 45.İnsektisidlərin tətbiqində ekoloji qiymətləndirmə
- 46.Pestisidin insanlara təsiri.
- 47.Pestisidin heyvanlara təsiri
- 48.Alaqlarla kimyəvi mübarizədə təhlükəsiz qaydaların əməl edilməsi
- 49.Bağayarpağı və onun dərman otu kimi istifadəsi
- 50.Çoban yastığı və onun dərman otu kimi istifadəsi

“Alaq bitkiləri elminin .sasları“ fənninin sillabusu 050705- Bitki mühafizəsi ixtisasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Aqrar elmlər” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (“12” fevral 2025-ci il, protokol № 06).

Müəllim:

b/m.Ə.Ş.Məlikov

Kafedra müdiri:

dos.İ.C.Kərimov